

RAPORT Z EWALUACJI WEWNĘTRZNEJ

ROK SZKOLNY 2017-2018

**Bezpieczeństwo w Internecie -
odpowiedzialne korzystanie z mediów społecznościowych.**

Zespół Szkół Specjalnych w Goleniowie

Opracowanie: Jerzy Ratajczak – lider zespołu

Goleniów, czerwiec 2018 r.

PRZEBIEG EWALUACJI:

Prezentowany raport jest rezultatem ewaluacji wewnętrznej przeprowadzonej w szkole przez Zespół I do Spraw Ewaluacji w składzie:

1. Aneta Duda
2. Agnieszka Sućko
3. Justyna Tomala
4. Remigiusz Skierski
5. Sebastian Zaremba
6. Jerzy Ratajczak – lider zespołu

RAPORT Z EWALUACJI DOTYCZY NASTĘPUJĄCYCH PROBLEMÓW BADAWCZYCH:

1. Diagnoza kompetencji nauczycieli i uczniów w zakresie odpowiedzialnego korzystania z mediów społecznościowych.
2. Określenie potrzeb nauczycieli i uczniów w zakresie doskonalenia tej umiejętności.

OPIS METODOLOGII:

Badani zostało zrealizowane w okresie od 9 do 27 kwietnia 2018 r. przez I Zespół ds. Ewaluacji Wewnętrznej. W trakcie ewaluacji:

- zbierano informacje pochodzące z następujących źródeł: od nauczycieli uczących w szkole, od uczniów klas 4-7 szkoły podstawowej oraz 2 i 3 klasy gimnazjalnej, od uczniów klas 1-3 branżowej szkoły zawodowej oraz klasy 2 przyspasabiającej do pracy;
- do gromadzenia danych wykorzystano ankiety.
- na podstawie zebranych danych został sporządzony raport, który obejmuje wymienione wyżej problemy badawcze.

PRZEDMIOT EWALUACJI:

1. Uczniowie odpowiedzialnie korzystają z mediów społecznościowych.
2. Identyfikacja potrzeb nauczycieli w zakresie uczenia dzieci i młodzieży odpowiedzialnego korzystania z mediów społecznościowych.

KRYTERIA EWALUACJI: (wskaźniki sukcesu)

1. **Nauczyciele posiadają niezbędne kompetencje informatyczne.**
2. **Uczniowie i nauczyciele znają zasady bezpiecznego korzystania z zasobów internetowych.**
3. **Uczniowie nie stosują cyberprzemocy.**
4. **Uczniowie używają mediów społecznościowych do komunikacji, poprawy swojego funkcjonowania.**
5. **Respondenci potrafią chronić swoją prywatność, wizerunek i dane osobowe w sieci**
6. **Uczniowie szkoły są dobrze przygotowani do życia w społeczeństwie informacyjnym**

OPIS EWALUACJI:

Na potrzeby badania przygotowano ankiety dla nauczycieli i uczniów. Próbę badawczą stanowiło 73 uczniów Zespołu Szkół Specjalnych w Goleniowie oraz 22 nauczycieli

PYTANIA KLUCZOWE:

1. **Z jakich mediów społecznościowych korzystają uczniowie?**
2. **Czy uczniowie znają zasady bezpiecznego korzystania z tych mediów?**
3. **Czy uczniowie w komunikacji elektronicznej mieli do czynienia z cyberprzemocą,**
4. **Czy uczniowie wiedzą, jakie działania należy podejmować w przypadku kradzieży ich tożsamości, przejęcia loginów lub haseł oraz przejęcia komputera przez hakerów?**
5. **Jakiego rodzaju wsparcia potrzebują nauczyciele, aby skutecznie uczyć dzieci i młodzież odpowiedzialnego korzystania z mediów społecznościowych?**
6. **Jakie działania i w jakim zakresie powinna podejmować szkoła, aby uczyć dzieci i młodzież odpowiedzialnego korzystania z mediów społecznościowych**

Harmonogram działań ewaluacyjnych

Termin realizacji	Zadania
10.02.2018 r.	Opracowanie pytań kluczowych
10.02.2018 r..	Zatwierdzenie przez dyrektora planu badań
20.04.2018 r.	Opracowanie narzędzi badawczych
09.04.2018 r. – 27.04.2018 r.	Zbieranie danych - przeprowadzenie badań ankietowych wśród uczniów i nauczycieli
28.04.2018 r. – 19.05.2018 r.	Zliczanie i analiza wyników badania ankietowego
19.05.2018 r. – 04.06.2018 r.	Zredagowanie wniosków, opracowanie raportu.
04.06.2018 r.	Przedstawienie raportu dyrektorowi
26.06.2018 r.	Prezentacja raportu na Radzie Pedagogicznej
27.06.2018 r.	Upublicznienie wyników na stronie internetowej szkoły

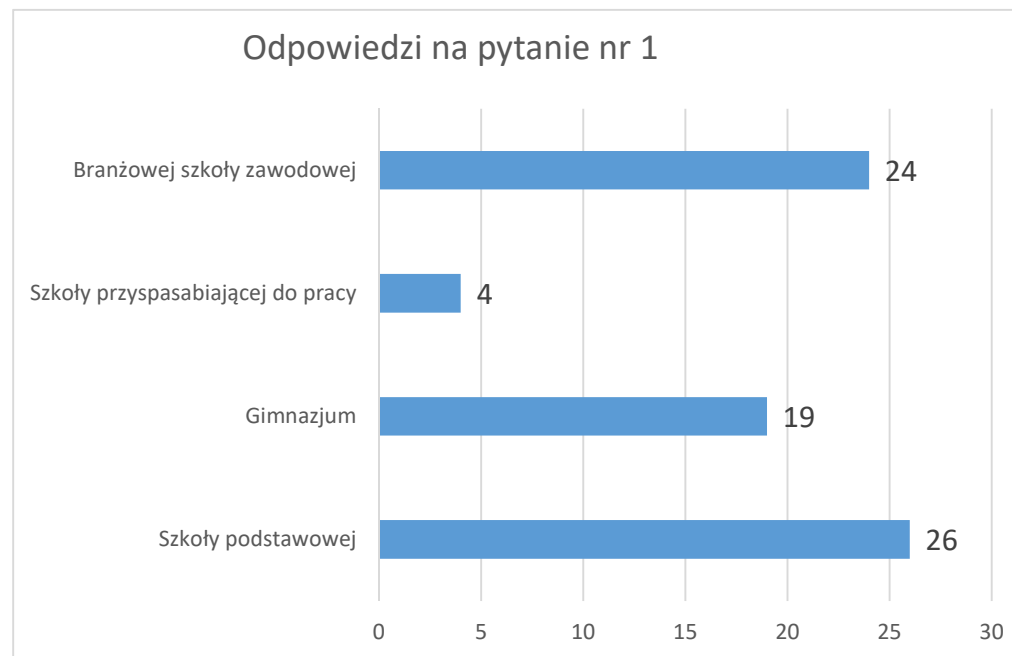
WYNIKI BADAŃ

ZESTAWIENIE INFORMACJI ZEBRANYCH NA PODSTAWIE ANKIET SKIEROWANYCH DO UCZNIÓW

73 RESPONDENTÓW

1. Jestem uczniem / uczennicą:

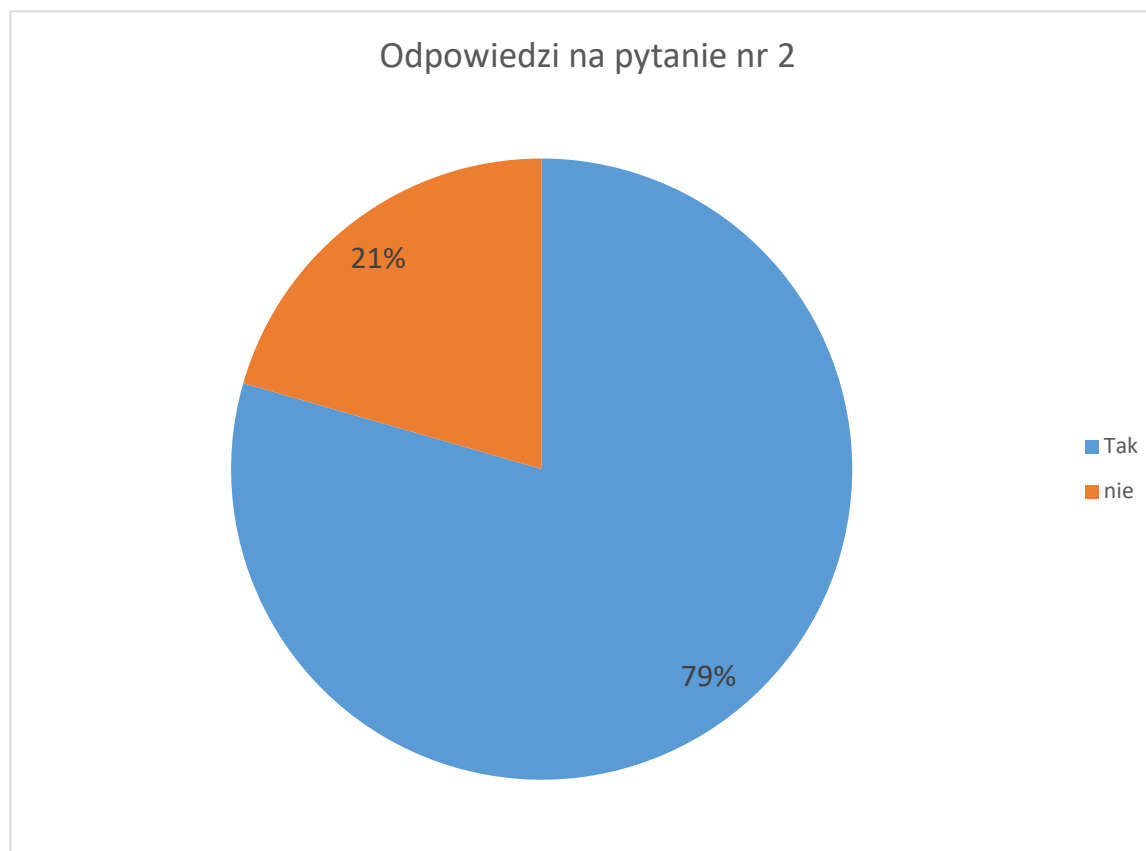
- a) Szkoły podstawowej - 26
- b) Gimnazjum - 19
- c) Szkoły przyspasabiającej do pracy - 4
- d) Branżowej szkoły zawodowej - 24

2. Czy korzystasz z serwisów społecznościowych?

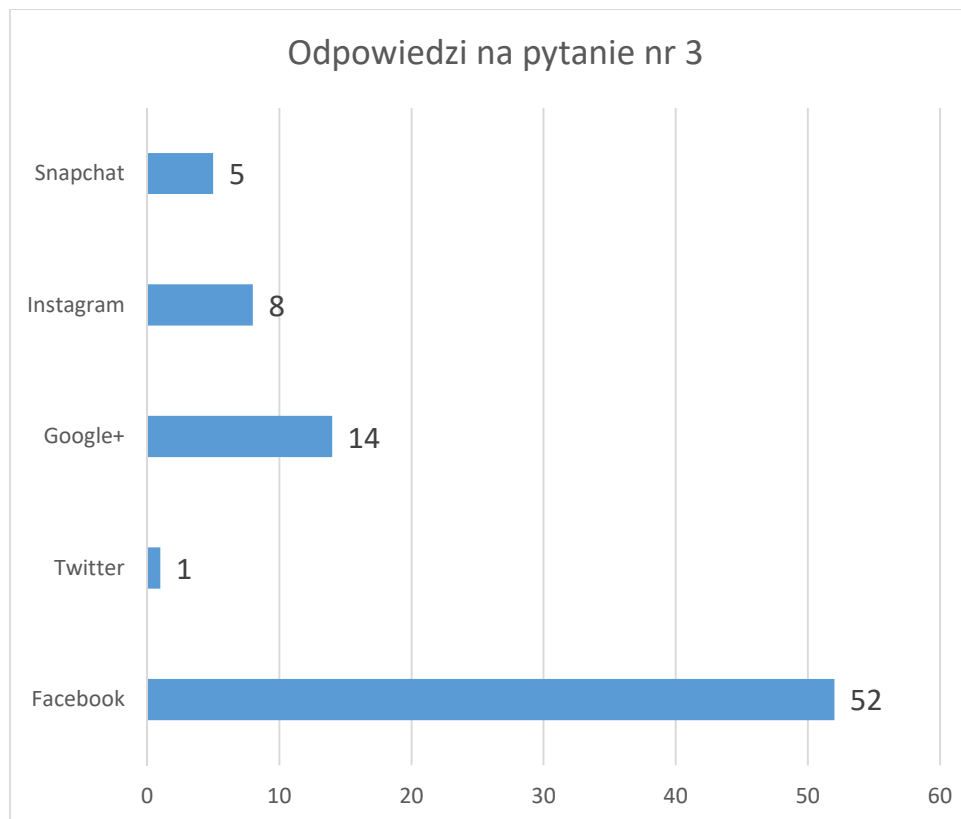
a) **Tak - 58**

b) **Nie - 15**

3. Jeśli odpowiedziałeś twierdząco na pytanie 2., to wskaż serwis, z którego najczęściej korzystasz?

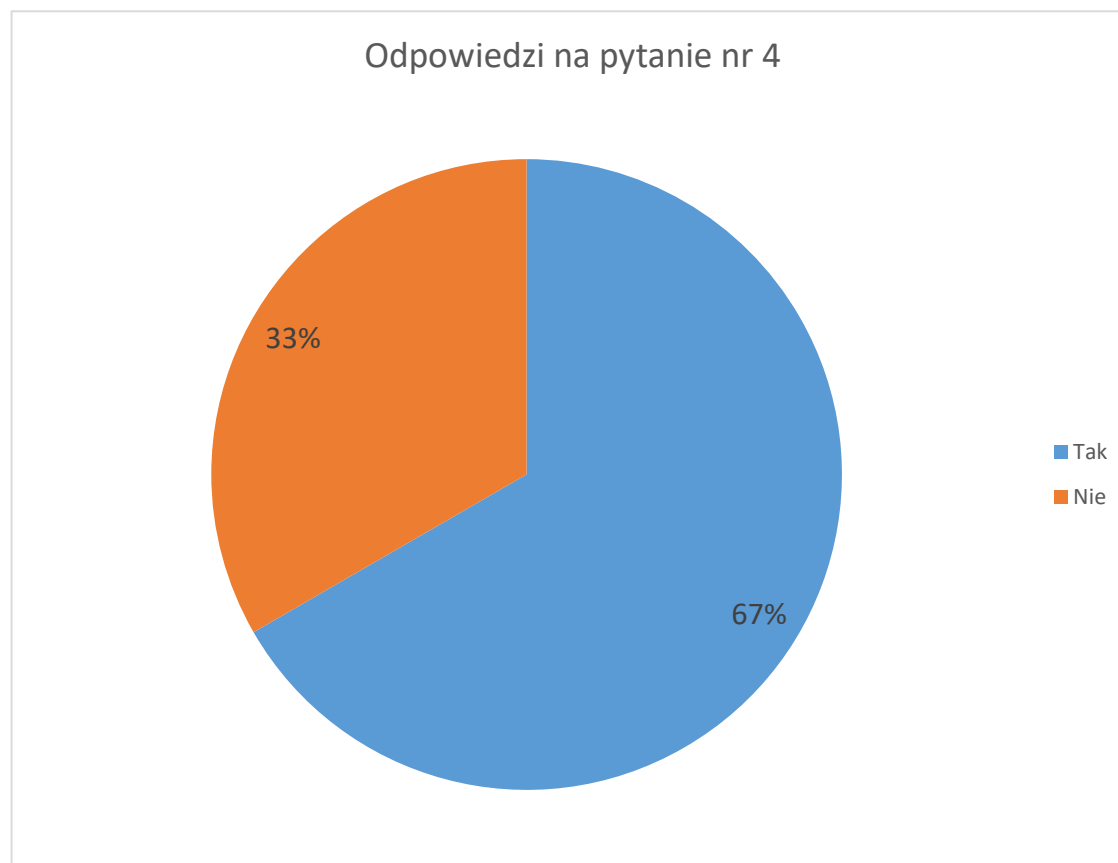
- a) **Facebook - 52**
- b) **Twitter - 1**
- c) **Google+ - 14**
- d) **Instagram - 8**
- e) **Snapchat – 5**
- f) **inny, (jaki?):**
 - **Messenger - 7**
 - **Nasza klasa - 1**
 - **Fotka - 1**
 - **Whatsapp – 1**

4. Czy masz założone konto, profil na portalu społecznościowym?

a) **Tak - 48**

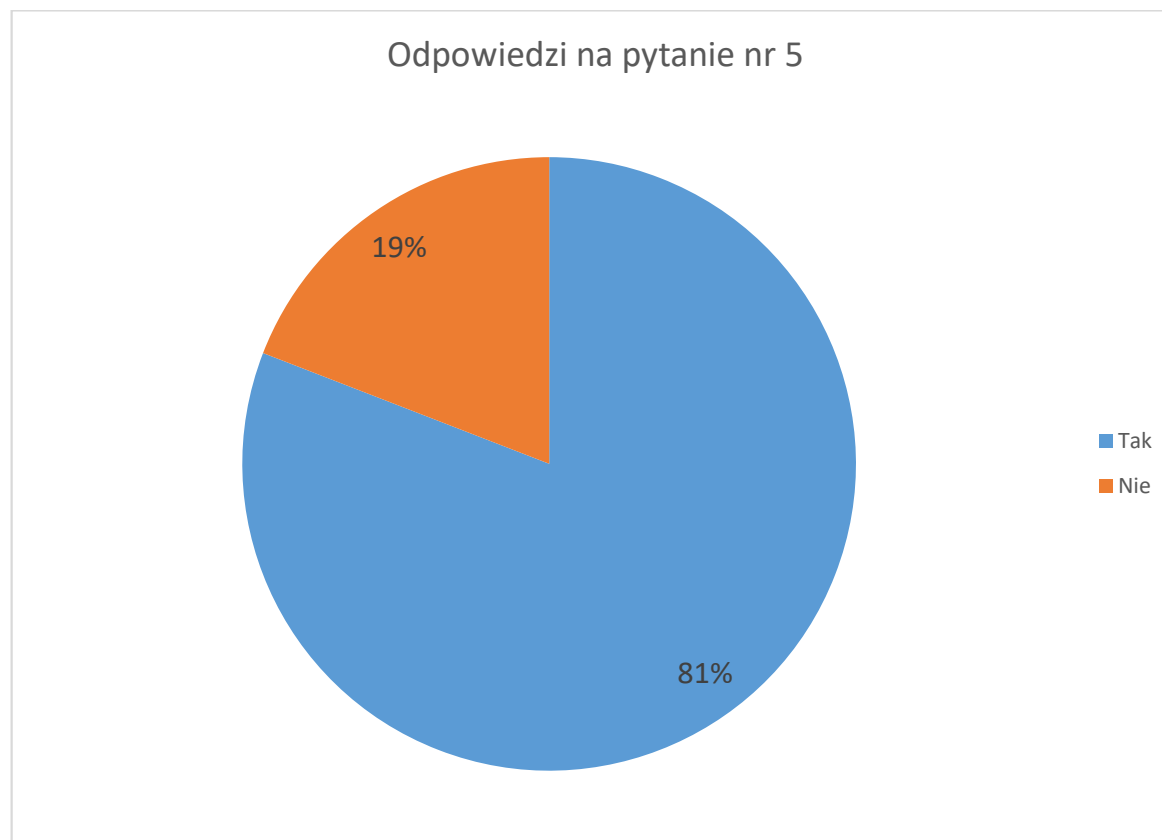
b) **Nie - 24**

5. Czy z portalu społecznościowego korzystasz za wiedzą i zgodą rodziców?

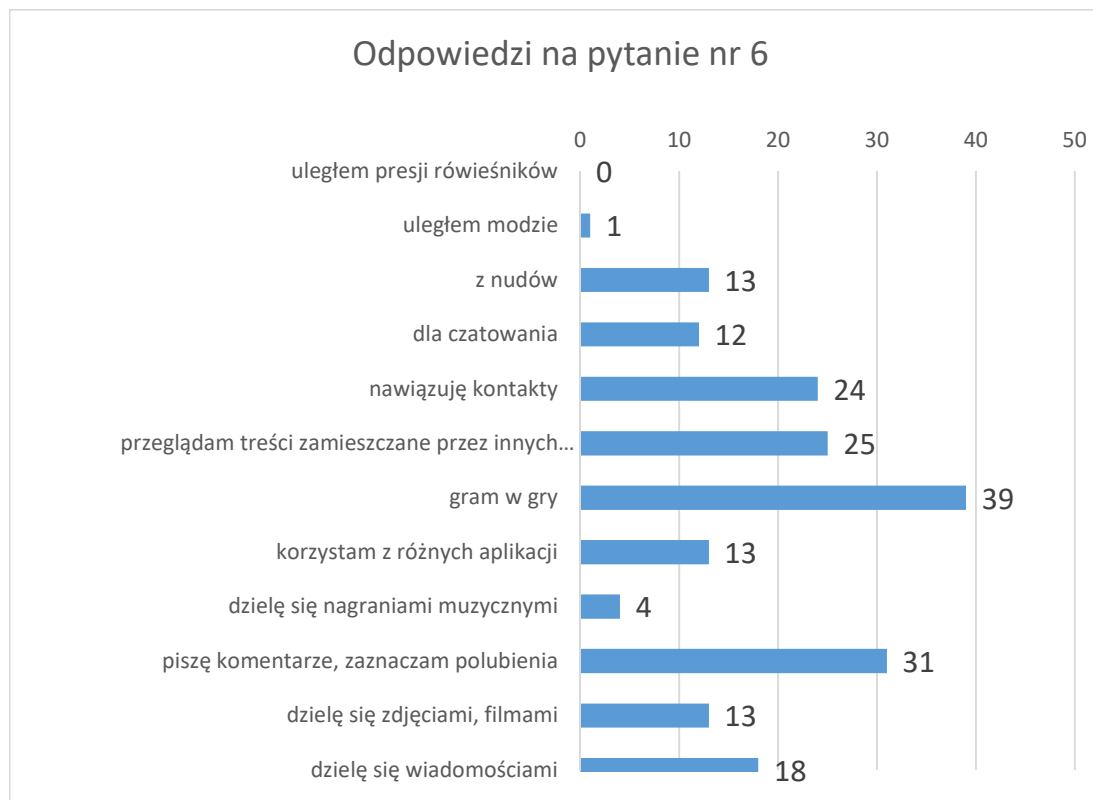
a) Tak - 55

b) Nie - 13

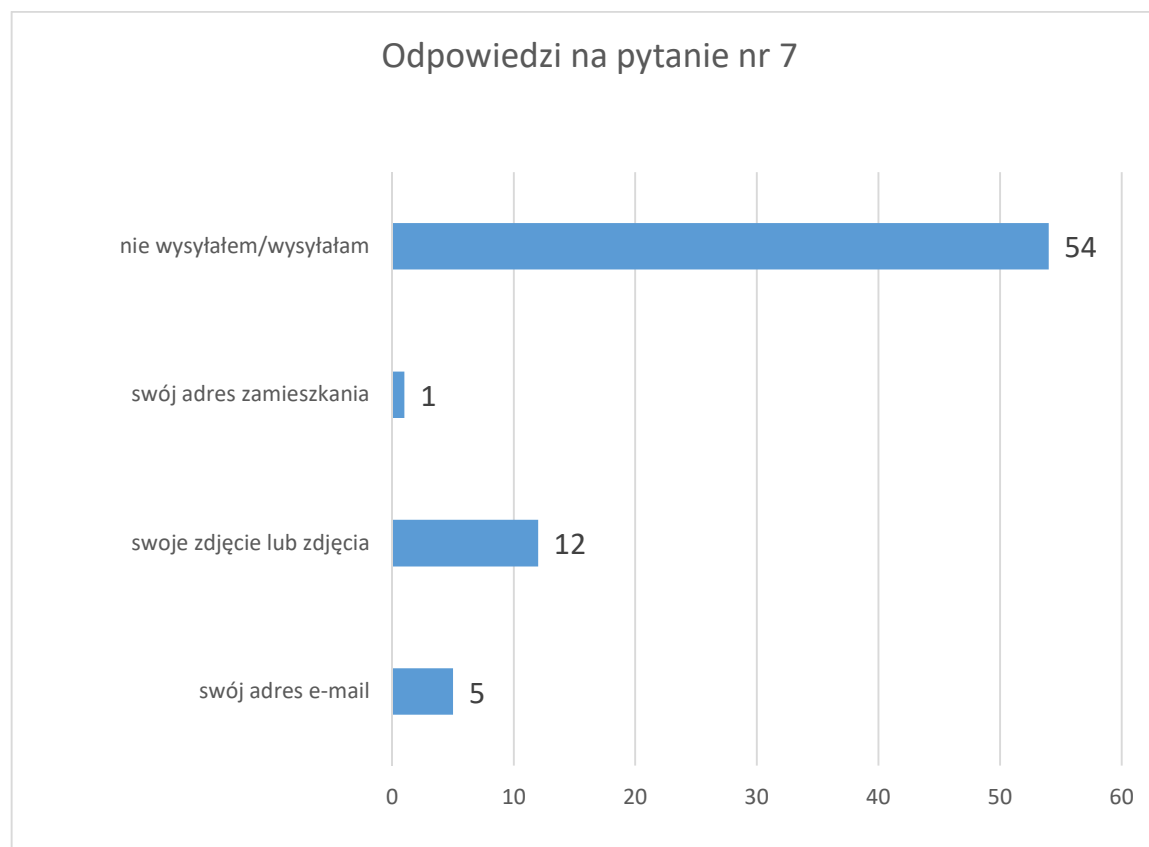
6. Wskaż powody, dla których korzystasz z tego portalu. Możesz wskazać więcej niż jedną odpowiedź.

- a) dzielę się wiadomościami - 18
- b) dzielę się zdjęciami, filmami -13
- c) piszę komentarze, zaznaczam polubienia - 31
- d) dzielę się nagraniami muzycznymi - 4
- e) korzystam z różnych aplikacji - 13
- f) gram w gry - 39
- g) przeglądam treści zamieszczane przez innych użytkowników - 25
- h) nawiązuję kontakty - 24
- i) dla czatowania - 12
- j) z nudów - 13
- k) uległem modzie - 1
- l) uległem presji rówieśników – 0
- m) z innego powodu (jakiego?) – brak odpowiedzi

7. Czy zdarzyło się Tobie wysłać komuś poznanemu w Internecie (możesz zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź):

- a) swój adres e-mail - 5
- b) swoje zdjęcie lub zdjęcia - 12
- c) swój adres zamieszkania -1
- d) nie wysyłałem/wysyłałam - 54

8. Czy znasz zasady korzystania z portali społecznościowych?

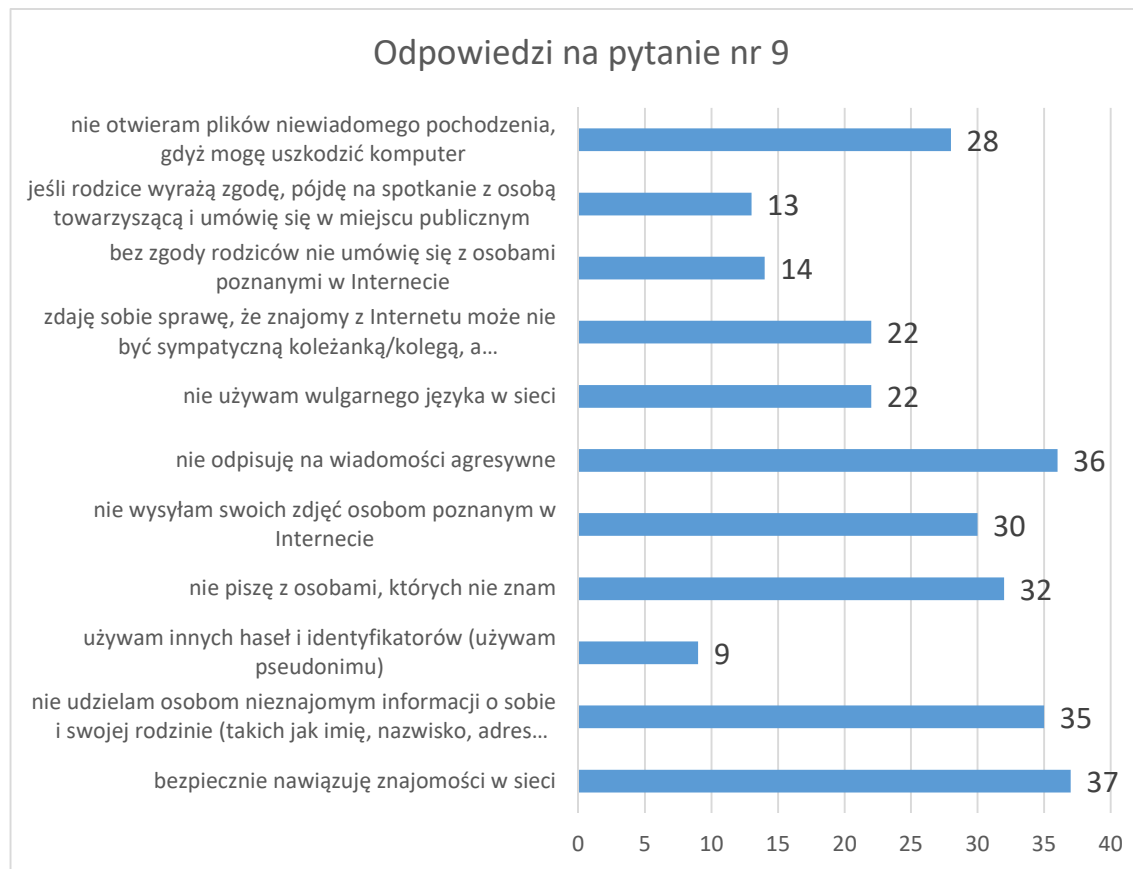
a) Tak - 53

b) Nie - 19

9. Jeśli odpowiedziałeś twierdząco na pytanie 8, to z podanych niżej zasad, wybierz te, które stosujesz.

- a) bezpiecznie nawiązuję znajomości w sieci - 37
- b) nie udzielam osobom nieznanym informacji o sobie i swojej rodzinie (takich jak imię, nazwisko, adres zamieszkania, telefon, adres szkoły, do której chodzę, miejsce pracy rodziców) - 35
- c) używam innych haseł i identyfikatorów (używam pseudonimu), - 9
- d) nie piszę z osobami, których nie znam - 32
- e) nie wysyłam swoich zdjęć osobom poznanym w Internecie - 30
- f) nie odpisuję na wiadomości agresywne - 36
- g) nie używam wulgarного języka w sieć - 22
- h) zdaję sobie sprawę, że znajomy z Internetu może nie być sympatyczną koleżanką/kolegą, a niebezpiecznym dorosłym - 22
- i) bez zgody rodziców nie umówię się z osobami poznanymi w Internecie - 14
- j) jeśli rodzice wyrażą zgodę, pójdę na spotkanie z osobą towarzyszącą i umówię się w miejscu publicznym - 13
- k) nie otwieram plików niewiadomego pochodzenia, gdyż mogę uszkodzić komputer - 28

10. Czy wiesz, na jakie zagrożenia możesz być narażony w sieci?

a) Tak - 60

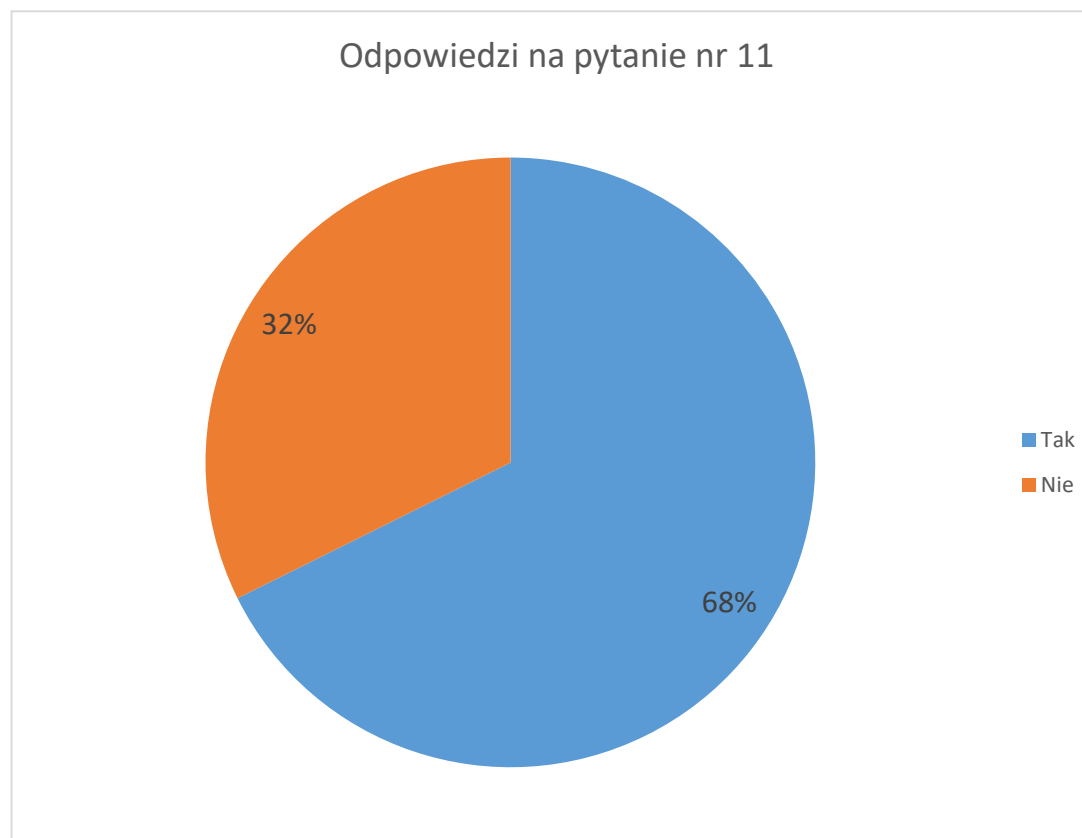
b) Nie - 11

11. Czy zachowujesz się w sieci tak, jak w realnym świecie?

a) Tak - 46

b) Nie - 22

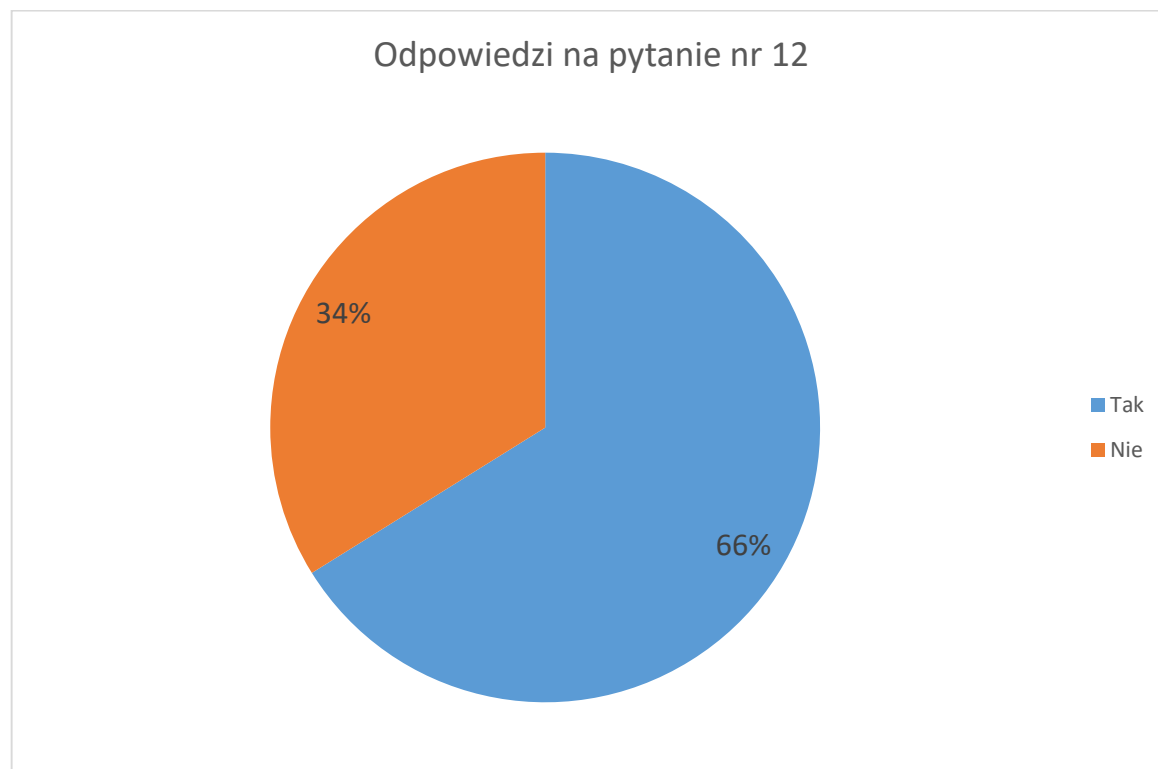
Dodatkowe odpowiedzi na pytanie:

- Zależy, kiedy - 2

12. Czy wiesz, co należy zrobić w sytuacji kradzieży Twojej tożsamości (podszywania się pod Twoje prawdziwe nazwisko w celu, np. opublikowania żenujących zdjęć lub kompromitujących komentarzy w zamian za okup)?

a) Tak - 41

b) Nie - 21

13. Czy wiesz, jak należy postąpić w sytuacji kradzieży Twoich danych (w celu uzyskania dostępu do danych logowania – loginów, haseł itp. i ich sprzedaży na czarnym rynku)?

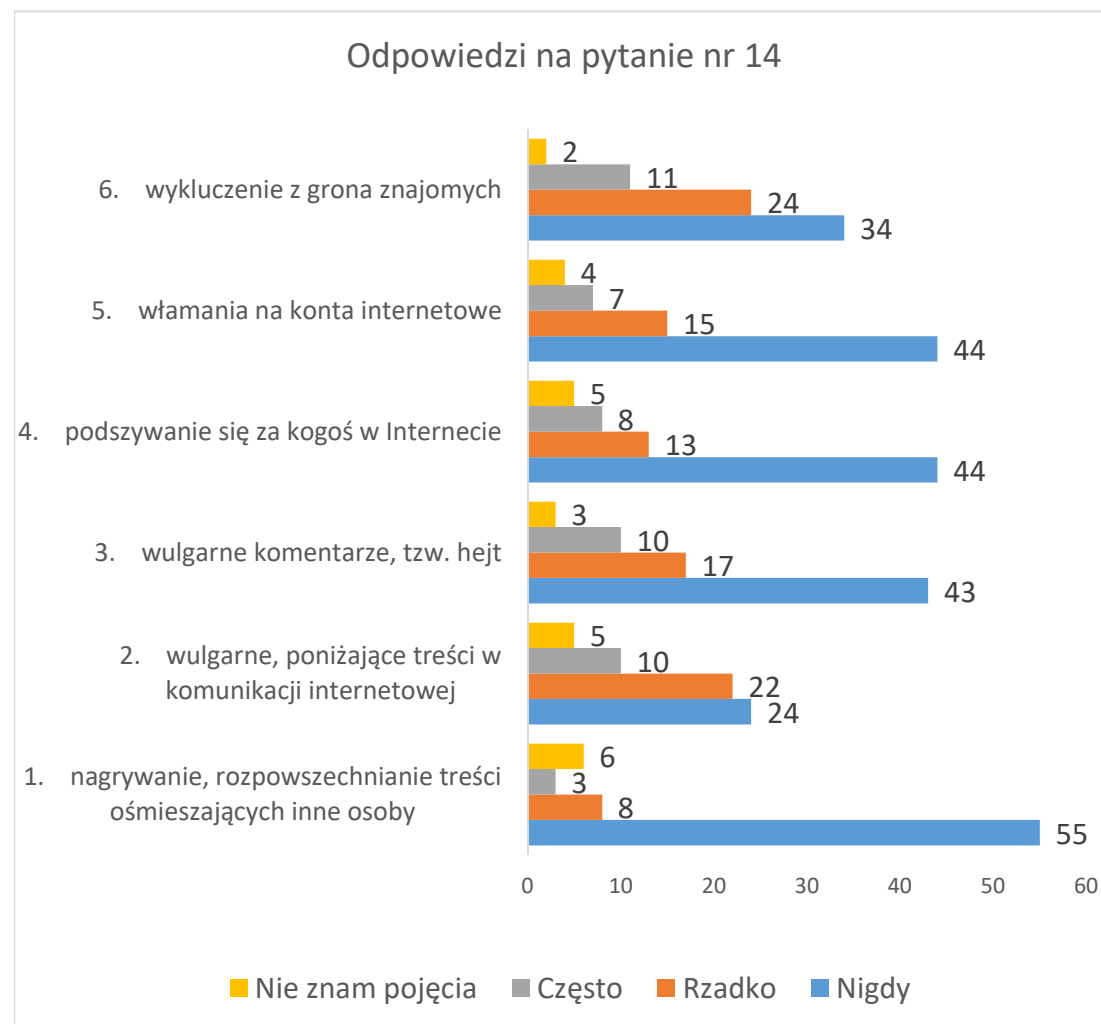
a) Tak - 45

b) Nie - 26

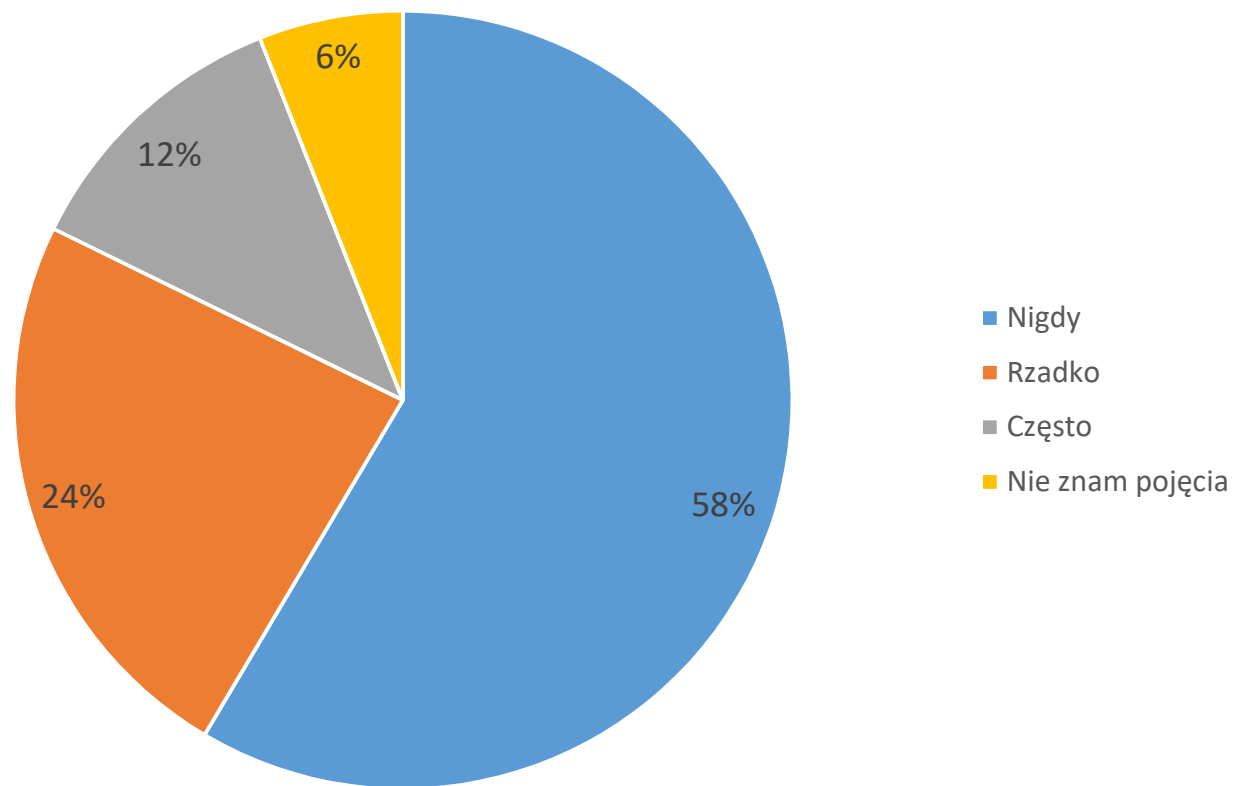

14. Czy napotykasz następujące formy cyberprzemocy?

	Nigdy	Rzadko	Często	Nie znam pojęcia
1. nagrywanie, rozpowszechnianie treści ośmieszających inne osoby	55	8	3	6
2. wulgarne, poniżające treści w komunikacji internetowej	24	22	10	5
3. wulgarne komentarze, tzw. hejt	43	17	10	3
4. podszywanie się za kogoś w Internecie	44	13	8	5
5. włamania na konta internetowe	44	15	7	4
6. wykluczenie z grona znajomych	34	24	11	2

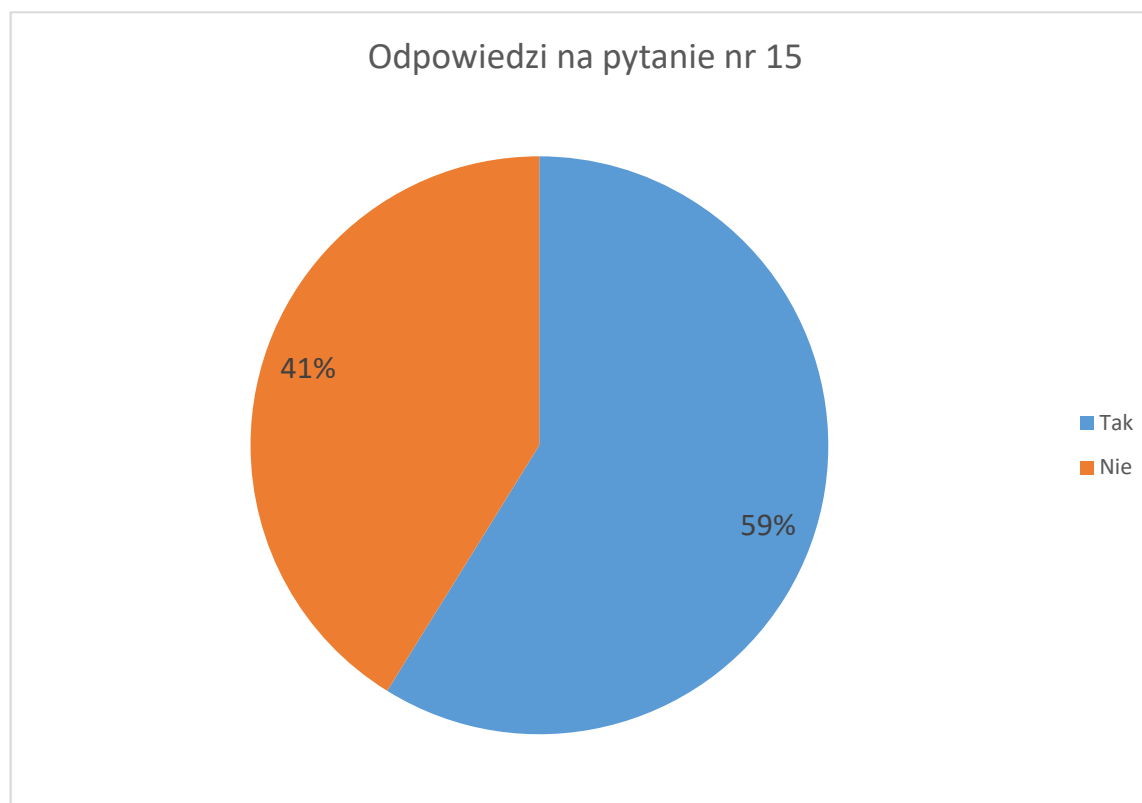
Kontakt z cyberprzemocą na podstawie odpowiedzi na pytanie 14 - % odpowiedzi (wykres uzupełniający)

15. Czy wiesz, co należy zrobić w sytuacji zainfekowania Twojego komputera i zdalnego kontrolowania przez hakerów?

a) Tak - 40

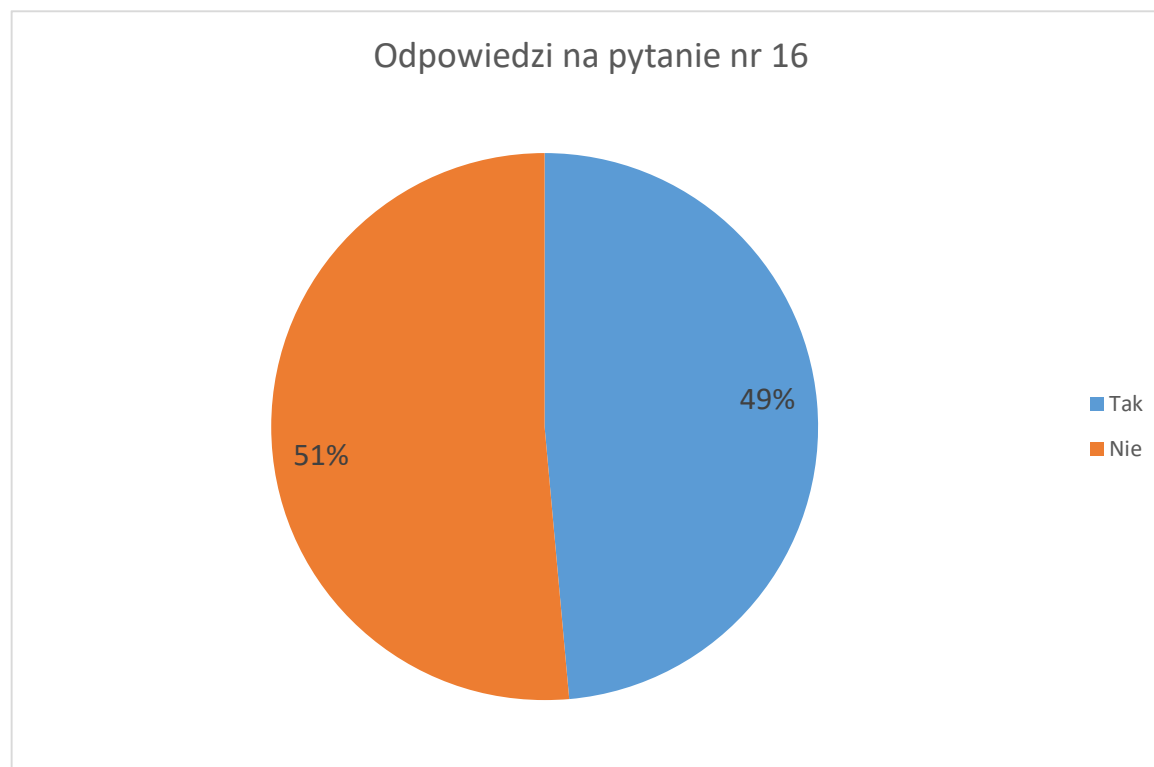
b) Nie – 28

16. Czy zabezpieczasz się przed wirusami i innymi szkodliwymi programami na portalach społecznościowych?

a) Tak - 34

b) Nie - 36

17. Jeśli odpowiedziałeś twierdząco na pytanie 16., to wskaż, jakie rodzaje zabezpieczeń stosujesz?

- a) **AVG Antivirus -1**
- b) **Doki Antivirus - 1**
- c) **Program antywirusowy - 1**
- d) **Założyć hasło przed wirusem - 1**
- e) **Hasło wzorem liczbami - 1**

MOCNE STRONY WYNIKAJĄCE Z EWALUACJI ANKIET UCZNIÓW:

- **81% uczniów korzysta z portalu społecznościowego za zgodą rodziców**
- **75% uczniów nie podaje swoich danych w sieci**
- **74% zna zasady korzystania z sieci**

SŁABE STRONY WYNIKAJĄCE Z EWALUACJI ANKIET UCZNIÓW:

- **aż 32% nie zachowuje się w sieci internetowej jak w realnym świecie**
- **tylko 49% uczniów stosuje zabezpieczenia antywirusowe**
- **tylko 22 osoby z pośród ankietowanych uczniów nie używa wulgaryzmów w sieci internetowej**
- **uczniowie stykają się z cyberprzemocą**

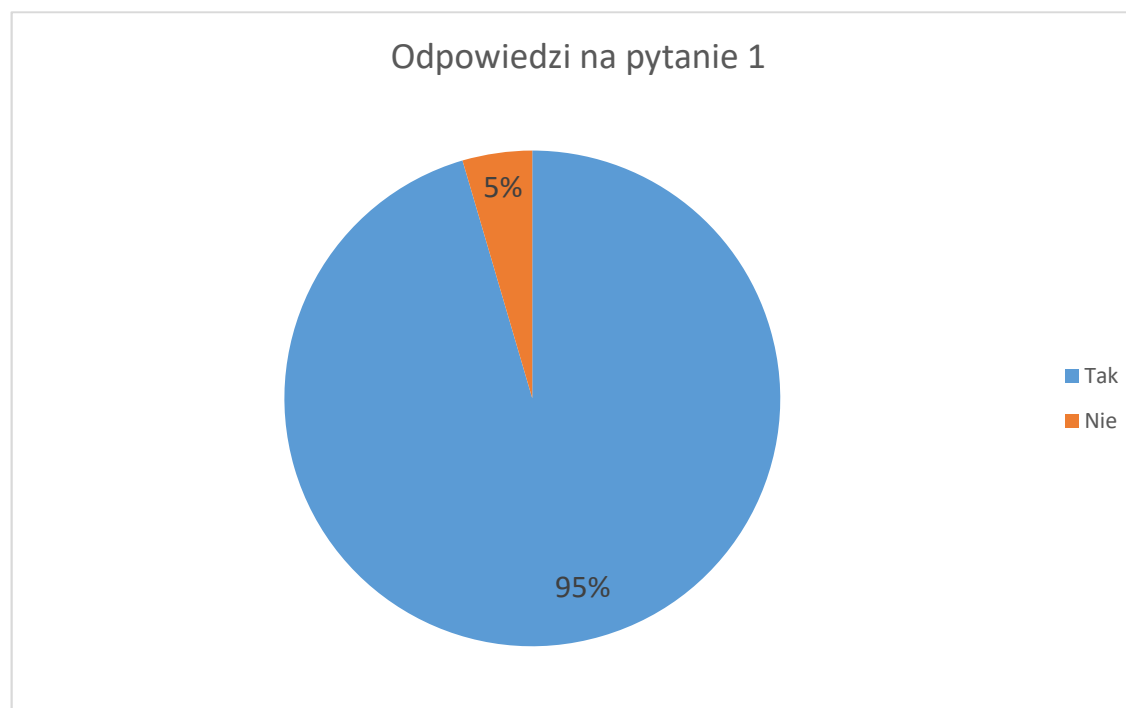
ZESTAWIENIE INFORMACJI ZEBRANYCH NA PODSTAWIE ANKIET SKIEROWANYCH DO NAUCZYCIELI

22 RESPONDENTÓW

1. Czy wie Pan(-i), jakie działania należy podejmować, aby obronić dziecko przed niebezpieczeństwami w sieci?

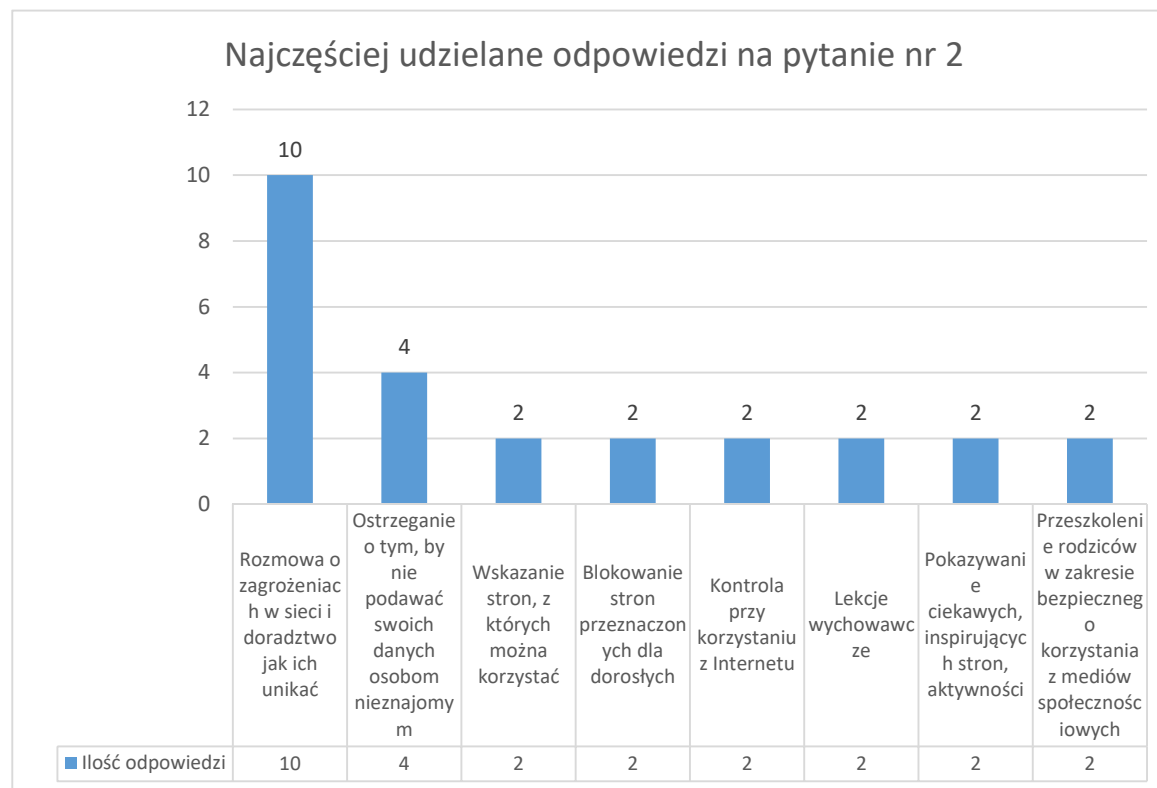
a) Tak - 21

b) Nie - 1

2. Jeśli udzielił(-a) Pan(-i) twierdzącej odpowiedzi na pytanie 1., to proszę wymienić działania, jakie powinni podejmować nauczyciele, aby nauczyć dziecko bezpiecznego korzystania z mediów społecznościowych.

- a) Rozmowa o zagrożeniach w sieci i doradztwo jak ich unikać - 10
- b) Ostrzeżenie o tym, by nie podawać swoich danych osobom nieznanym - 4
- c) Wskazanie stron, z których można korzystać - 2
- d) Blokowanie stron przeznaczonych dla dorosłych - 2
- e) Kontrola przy korzystaniu z Internetu - 2
- f) Lekcje wychowawcze - 2
- g) Pokazywanie ciekawych, inspirujących stron, aktywności - 2
- h) Przeszkolenie rodziców w zakresie bezpiecznego korzystania z mediów społecznościowych - 2

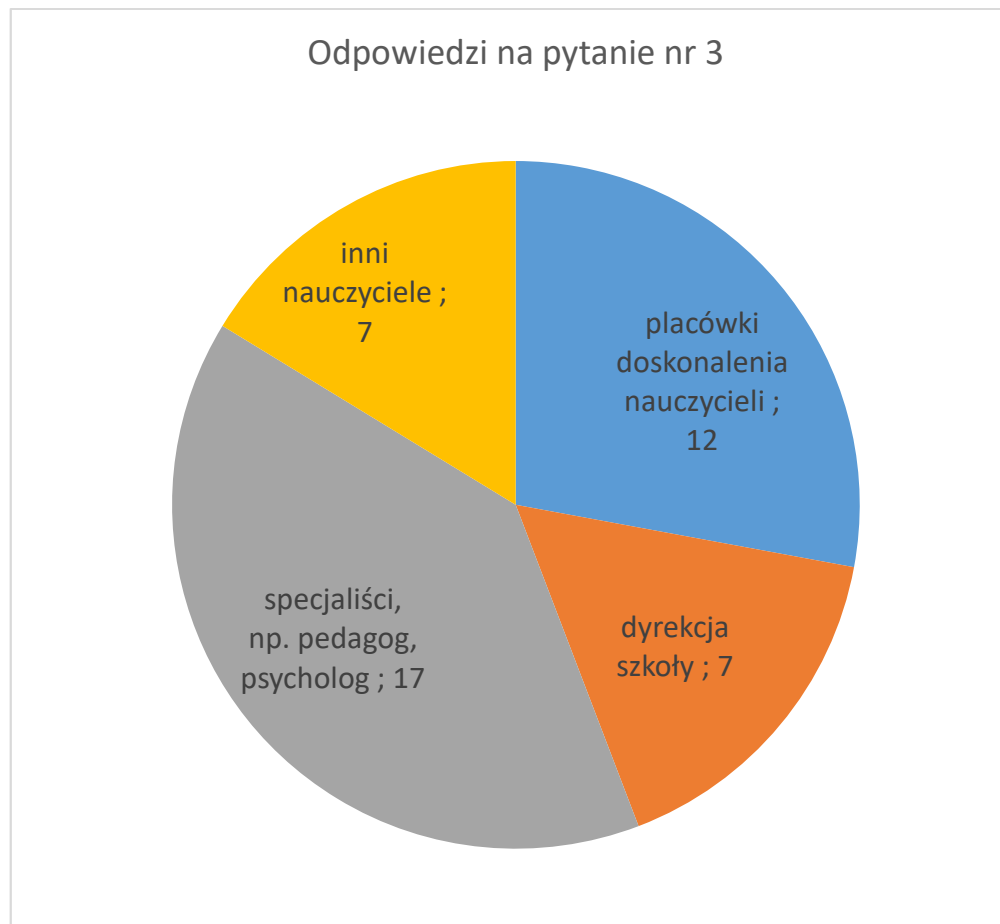

Pozostałe odpowiedzi na pytanie nr 2:

- **Podawać przykłady,**
- **Tłumaczyć,**
- **Rozmowa z rodzicami,**
- **Rzetelna informacja,**
- **Scenki informacyjne, drama – wskazujące na ewentualne niebezpieczeństwa,**
- **Wdrożenie ostrożności podczas korzystania z mediów społecznościowych,**
- **Nie pisać z nieznanymi, nie udzielać odpowiedzi na pytania dotyczące rodziny, dzieci, sytuacji materialnej w domu, wakacji,**
- **Oglądanie (granie) razem z dziećmi,**
- **Rozmowa,**
- **Wymiana doświadczeń ze sposobów korzystania z mediów,**
- **Unikanie stron, gdzie trzeba podawać dane osobowe, są zainfekowane wirusami,**
- **Ustawiczna edukacja w tym zakresie,**
- **Program antywirusowy**
- **Nie otwierać nieznanymi linków, wiadomości e-mail, wiadomości od nieznanymi**
- **Organizowanie spotkań ze specjalistami,**
- **Filmy instruktażowe na temat bezpiecznego korzystania z Internetu,**

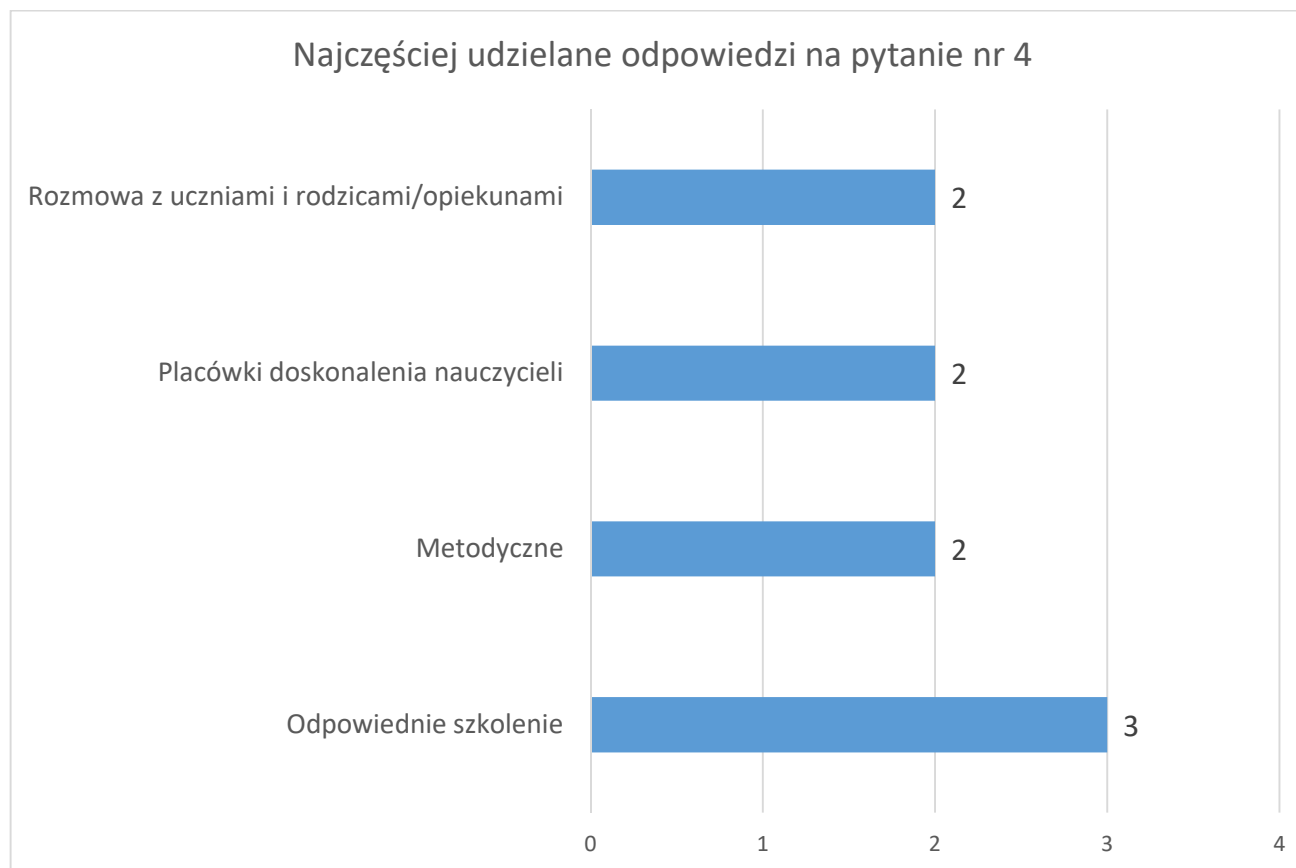
3. Kto powinien udzielić Panu(-i) wsparcia w realizacji tych działań?

- a) placówki doskonalenia nauczycieli - 12
- b) dyrekcja szkoły - 7
- c) specjaliści, np. pedagog, psycholog - 17
- d) inni nauczyciele – 7
- e) inne osoby, instytucje (jakie?)
 - Instytucje zajmujące się bezpieczeństwem w Internecie np. Policja - 3
 - Informatycy – 2
 - Rodzice

4. Jaki rodzaj wsparcia w tym obszarze byłby dla Pana(-i) najbardziej odpowiedni?

- a) Odpowiednie szkolenie - 3**
- b) Metodyczne - 2**
- c) Placówki doskonalenia nauczycieli - 2**
- d) Rozmowa z uczniami i rodzicami/opiekunami - 2**

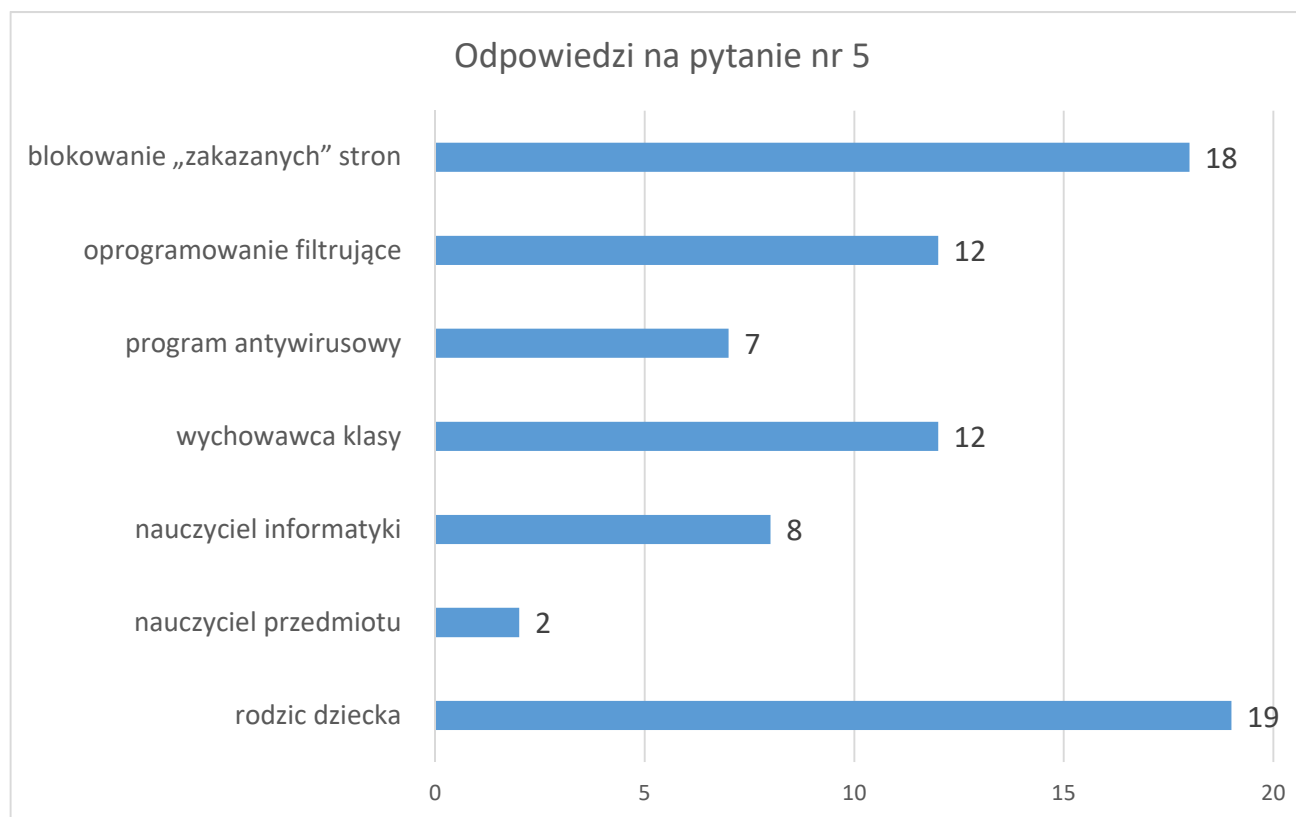

Pozostałe odpowiedzi na pytanie nr 4:

- **Wychowawca podczas spotkań z rodzicami,**
- **Psycholog szkolny,**
- **Merytoryczne,**
- **Specjaliści (np. pedagog, psycholog)**
- **Praktyczny**
- **Instrukcja w formie ulotki,**
- **Rada szkoleniowa, posiedzenie zespołów,**
- **Szkolenia z zakresu rozpoznawania stron, które mogą być niebezpieczne,**
- **Szkolenia dla nauczycieli i rodziców,**
- **Prelekcje na temat bezpiecznego korzystania z mediów społecznościowych,**
- **Gotowe scenariusze zajęć, odpowiednie do wieku uczniów, prezentacje multimedialne, filmy edukacyjne,**
- **Warsztaty, szkolenia, samodoskonalenie,**
- **Szkolenia dla uczniów ze specjalistami w tym zakresie,**

5. Kto lub co, Pana(-i) zdaniem, potrafi najlepiej zadbać o bezpieczeństwo dziecka w sieci?

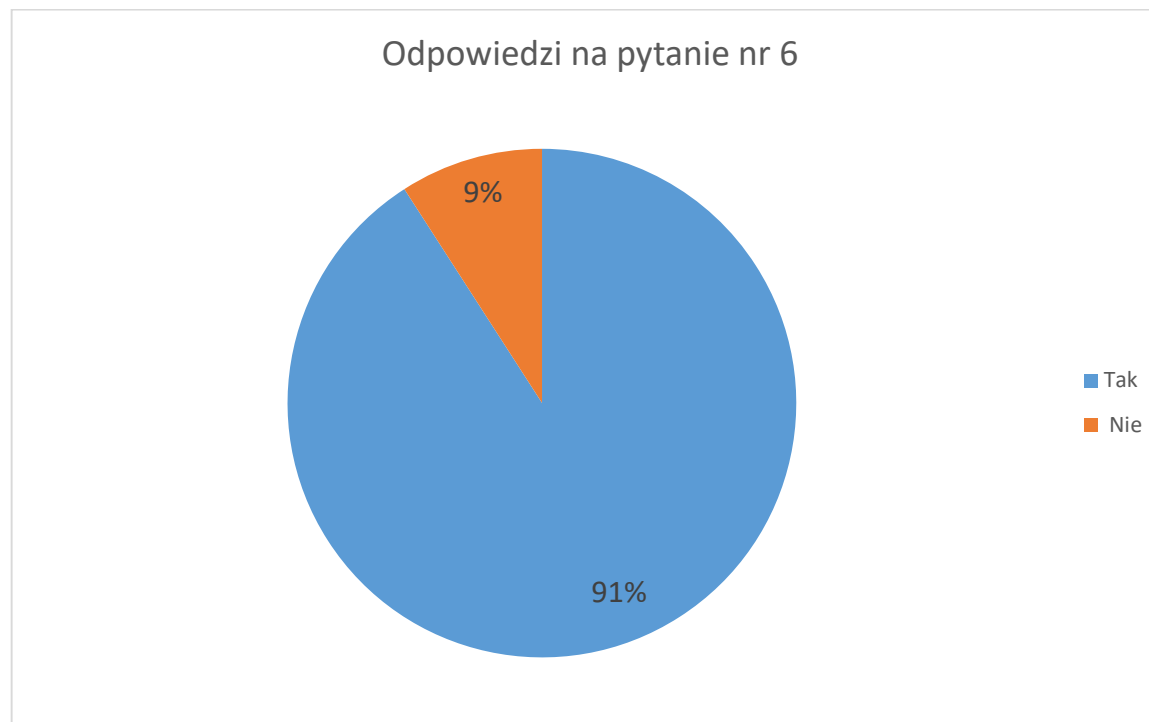
- a) rodzic dziecka - 19
- b) nauczyciel przedmiotu - 2
- c) nauczyciel informatyki - 8
- d) wychowawca klasy - 12
- e) program antywirusowy - 7
- f) oprogramowanie filtrujące - 12
- g) blokowanie „zakazanych” stron - 18

6. Czy wie Pan(-i), jak nauczyć dziecko konstruktywnego korzystania z mediów społecznościowych?

a) Tak - 20

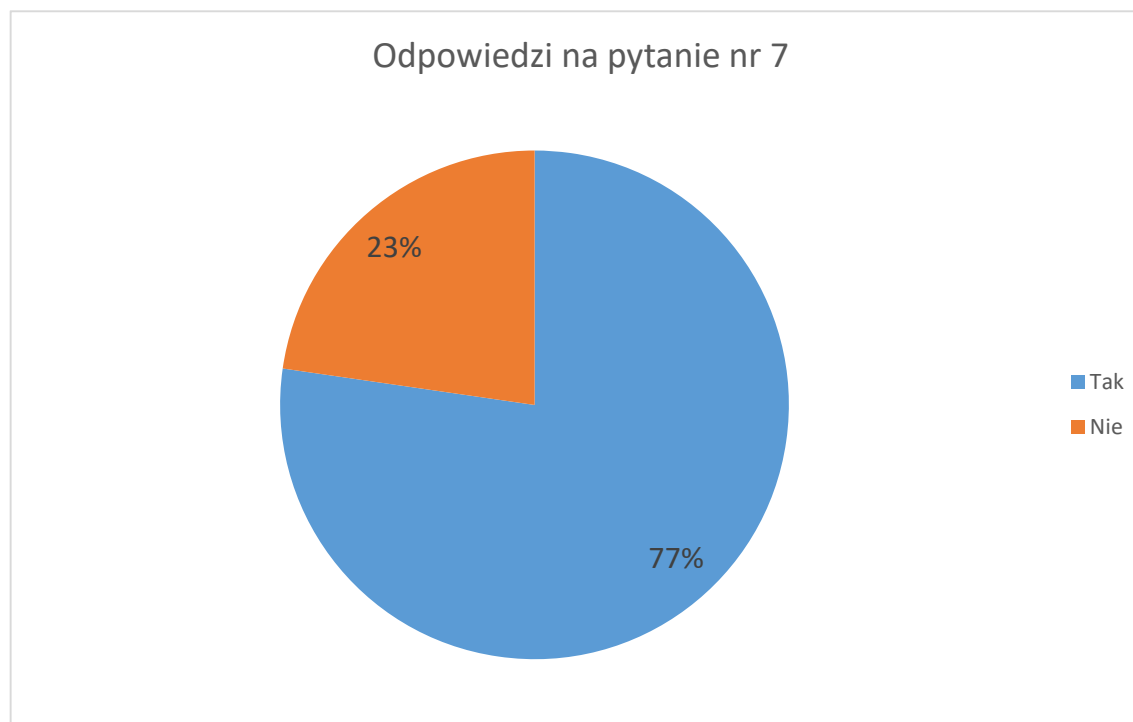
b) Nie - 2

7. Czy wie Pan(-i), jak nauczyć dziecko odróżniania wartościowych informacji od szumu informacyjnego?

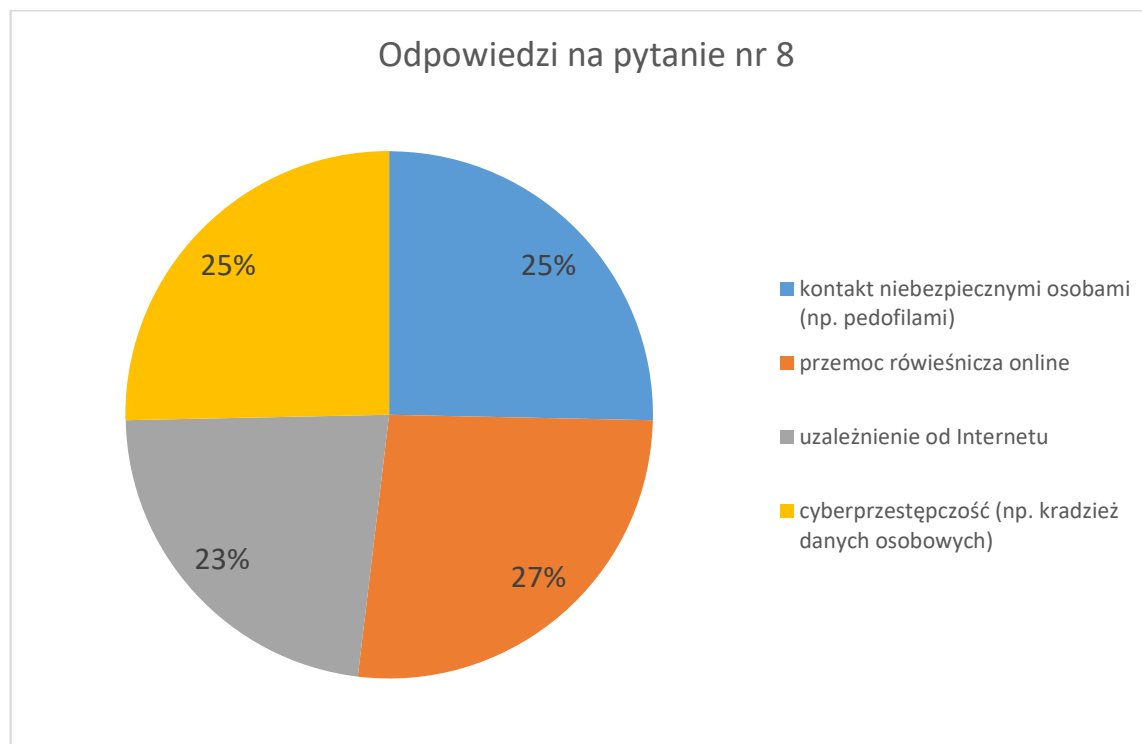
a) Tak - 17

b) Nie - 5

8. Na jakie zagrożenia, zdaniem Pana(-i), jest narażone dziecko w sieci? (można wybrać kilka odpowiedzi)

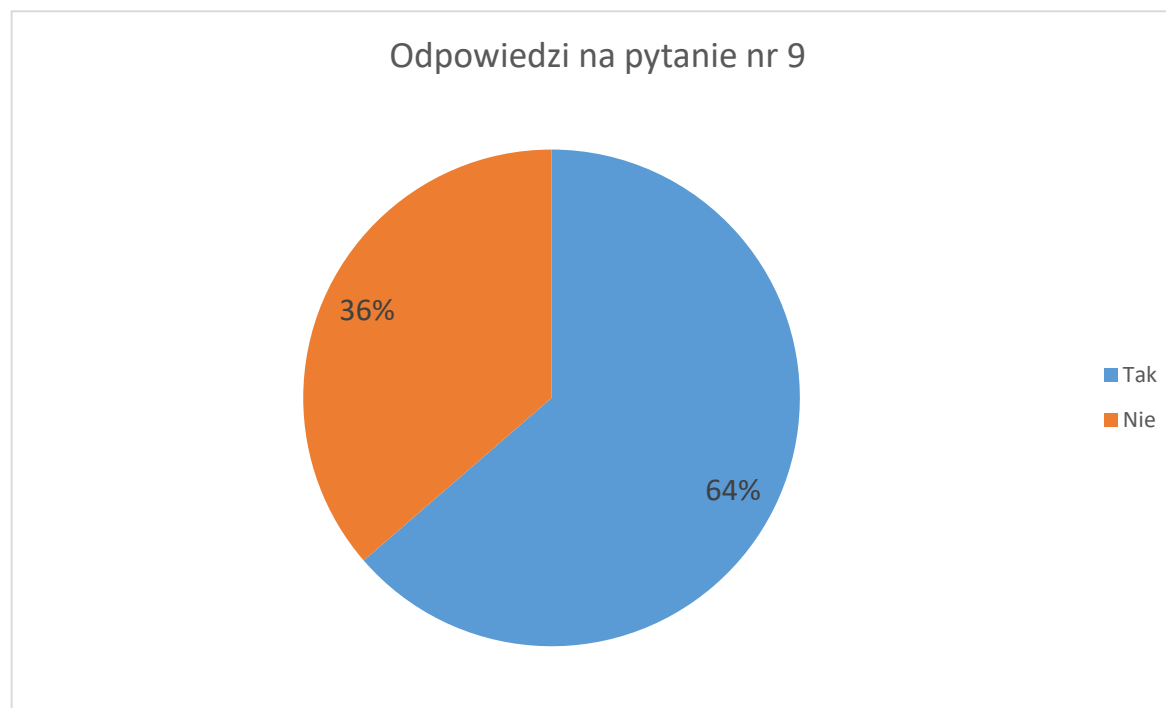
- a) kontakt niebezpiecznymi osobami (np. pedofilami) - 20
- b) przemoc rówieśnicza online - 21
- c) uzależnienie od Internetu - 18
- d) cyberprzestępczość (np. kradzież danych osobowych) - 20

9. Czy wie Pan(-i), jak pomóc dziecku w przypadku kradzieży jego tożsamości?

a) Tak - 14

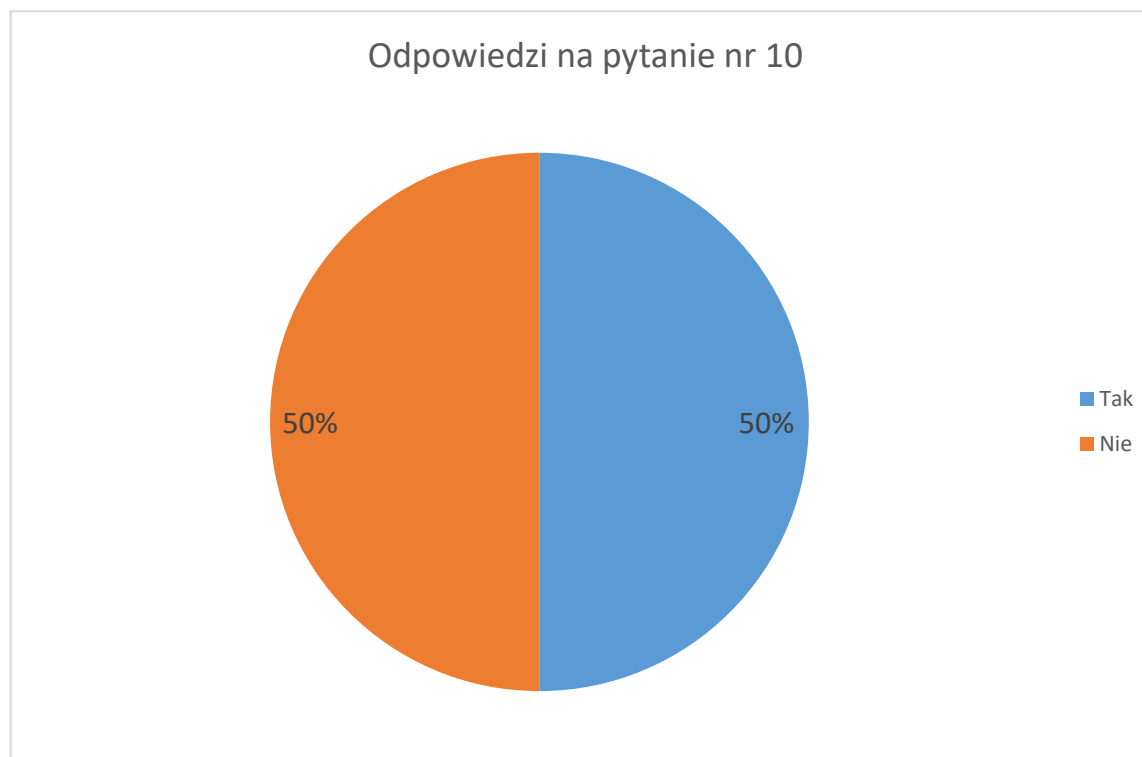
b) Nie - 8

10. Czy wie Pan(-i), jak pomóc dziecku w przypadku phishingu¹?

a) Tak - 11

b) Nie - 11

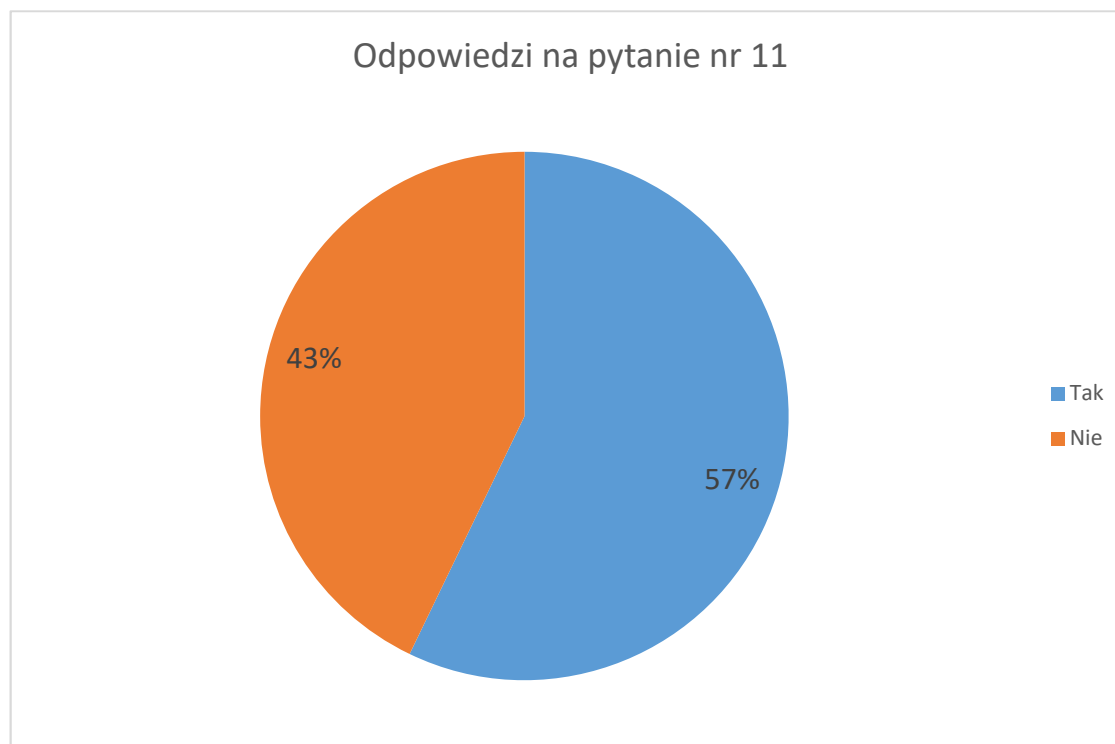

¹ **Phishing** – metoda oszustwa, w której przestępca podszywa się pod inną osobę lub instytucję, w celu wyłudzenia określonych informacji (np. danych logowania, szczegółów karty kredytowej) lub nakłonienia ofiary do określonych działań.

11. Czy wie Pan(-i), jak pomóc dziecku w przypadku zainfekowania jego komputera przez hakerów?

a) Tak - 12

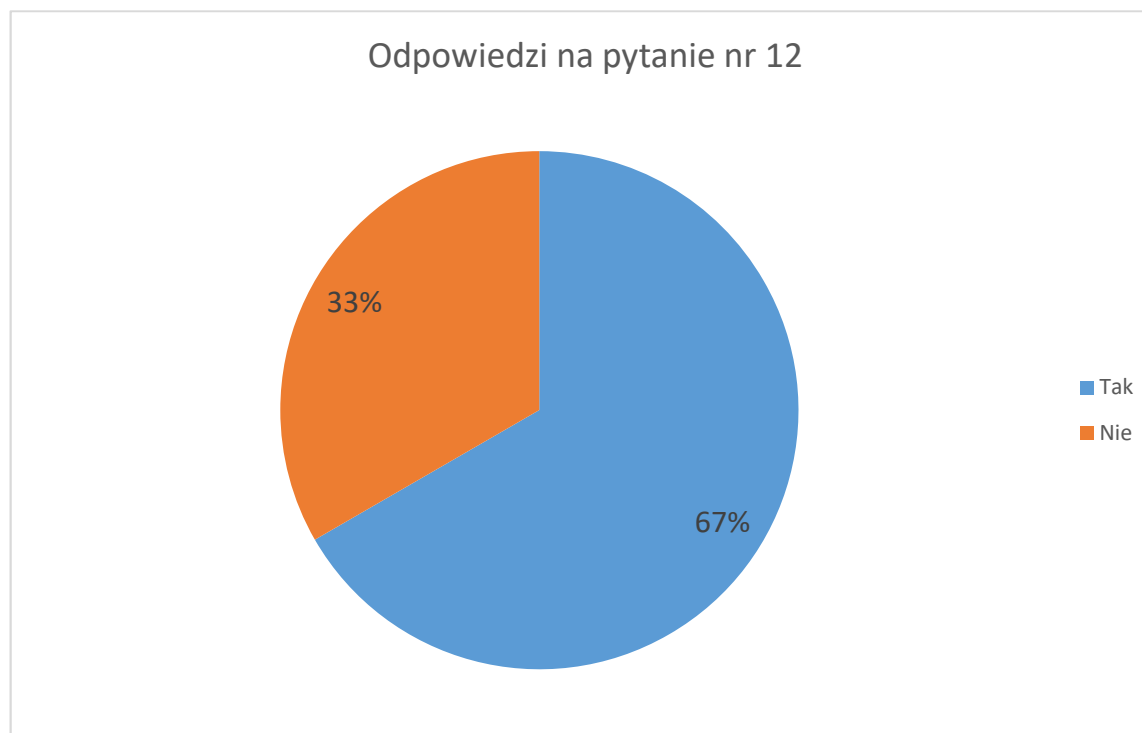
b) Nie - 9

12. Czy korzysta Pan(-i) z serwisów społecznościowych?

a) Tak - 14

b) Nie - 7

13. Czy zna Pan(-i) zasady korzystania z serwisów społecznościowych?

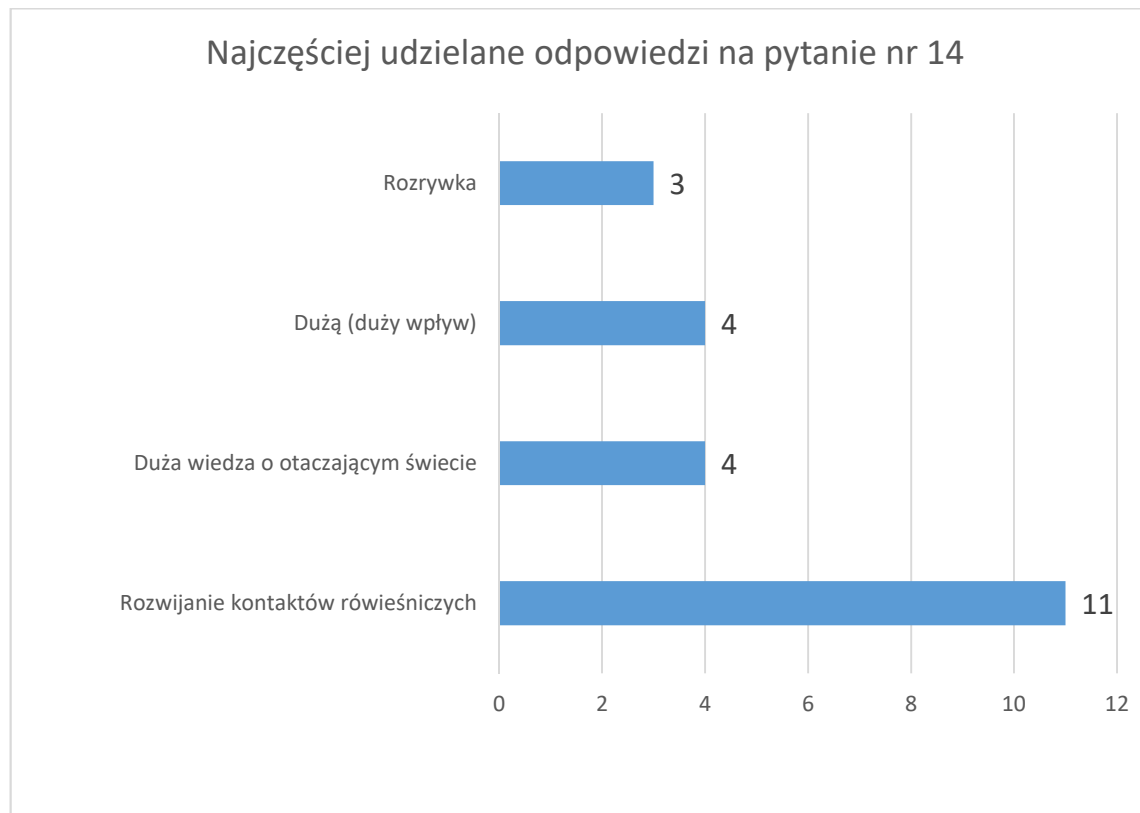
a) Tak - 21

b) Nie - 1

14. Jaką, Pana(-i) zdaniem, pełnią rolę media społecznościowe w życiu dziecka?

- a) Rozwijanie kontaktów rówieśniczych - 11
- b) Duża wiedza o otaczającym świecie - 4
- c) Dużą (duży wpływ) - 4
- d) Rozrywka - 3

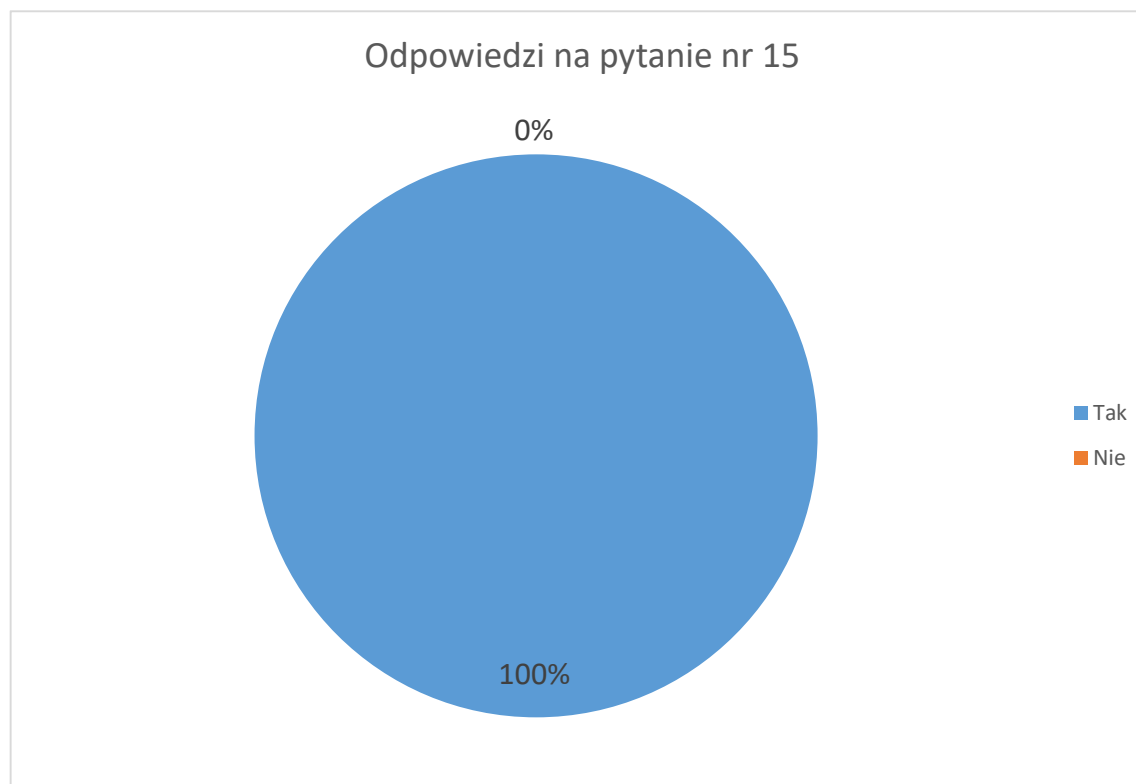
Pozostałe odpowiedzi na pytanie nr 14:

- Przekazuje wiedzę, ale uzależnia,
- Dzielenie się swoimi przeżyciami,
- Poszukiwanie rozwiązywania problemów,
- Bycie na „topie”,
- Korzystanie w złych zamiarach przynosi „zło”
- Chwaleniu się – budowaniu wizerunku,
- Bardzo ważną,
- Wysyłanie zdjęć i filmików,
- Potężna siła sugestii,
- Kreuje idoli,
- Akceptacja,
- Utożsamianie się z określoną grupą,

15. Czy rozmawia Pan(-i) z dziećmi o ciemnej stronie Facebooka i innych portali społecznościowych?

a) Tak - 22

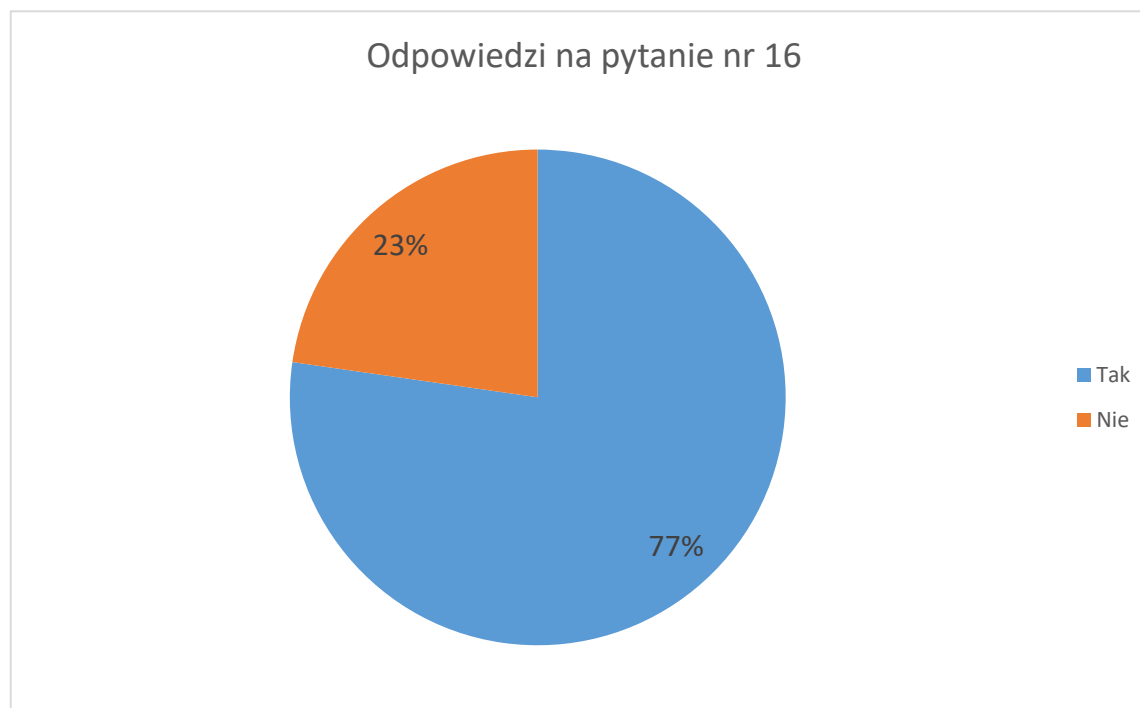
b) Nie - 0

16. Czy wie Pan(-i) co robić, gdy dziecko padnie ofiarą wirtualnego przestępstwa?

a) Tak - 17

b) Nie - 5

17. Jakie, Pana(-i) zdaniem, zadania powinien podejmować nauczyciel we współpracy z rodzicami, aby zapewnić dziecku bezpieczeństwo w sieci?

- a) Rozmowa o cyberprzemocy - 8
- b) Nakłonienie rodziców do częstych kontroli komputera oraz historii przeglądania - 5
- c) Przedstawienie istniejących problemów, niebezpieczeństw - 4
- d) Rozmowa z rodzicami na temat stron, z których dzieci mogą korzystać i w jaki sposób je nadzorować - 2
- e) Uświadomić rodziców o skali problemu - 2

Pozostałe odpowiedzi na pytanie nr 17:

- **Nakłonienie do stosowania zasad bezpiecznego korzystania z mediów społecznościowych,**
- **Zaangażowanie obu stron do budowania sukcesów edukacyjnych dziecka, motywacji, bieżący przepływ informacji zarówno mocnych jak i słabych stron dziecka,**
- **Wskazanie form pomocy,**
- **Informacje pisemne,**
- **Ograniczony dostęp do korzystania z sieci bez nadzoru,**
- **Rozmowa z rodzicami w przypadku niepokojących sygnałów,**
- **Wskazać potrzebę wyposażenia komputera dziecka w oprogramowanie filtrujące, blokadę stron,**
- **Pedagogizacja rodziców ze specjalistami w tym zakresie,**

MOCNE STRONY WYNIKAJĄCE Z EWALUACJI ANKIET NAUCZYCIELI:

- 95% nauczycieli deklaruje, że posiada kompetencje w podejmowaniu działań, aby ochronić dzieci przed niebezpieczeństwem w sieci
- 91% nauczycieli wie, jak nauczyć dziecko konstruktywnego korzystania z mediów społecznościowych
- nauczyciele posiadają wiedzę o zagrożeniach w sieci
- znane są zasady korzystania z serwisów społecznościowych
- 100% nauczycieli rozmawia z dziećmi o zagrożeniach płynących z korzystania z portali społecznościowych

SŁABE STRONY WYNIKAJĄCE Z EWALUACJI ANKIET NAUCZYCIELI:

- 23% nauczycieli nie wie, jak nauczyć dziecko odróżniania wartościowych informacji od szumu informacyjnego
- 36% nauczycieli nie wie, jak pomóc dziecku w przypadku kradzieży jego tożsamości i aż 50% nie potrafi pomóc w przypadku phishingu
- 23% nauczycieli nie wie co robić, gdy dziecko padnie ofiarą wirtualnego przestępstwa

WNIOSKI:

1. Większość respondentów korzysta z portali społecznościowych – najczęściej z Facebooka
2. Większość nauczycieli i uczniów ocenia wysoko własne umiejętności komputerowe
3. Uczniowie i nauczyciele znają zasady bezpiecznego korzystania z portali społecznościowych.
4. Uczniowie używają mediów społecznościowych do komunikacji, poprawy swojego funkcjonowania oraz rozrywki
5. Wśród uczniów istnieje możliwość stosowania pewnych form cyberprzemocy (tylko 22 osoby nie używają wulgarnego języka w sieci i aż 22 osoby zachowują się w sieci inaczej niż w realu)
6. Respondenci potrafią chronić swoją prywatność, wizerunek i dane osobowe w sieci
7. Część uczniów miała do czynienia w sieci z cyberprzemocą (nagrywanie, rozpowszechnianie treści ośmieszających inne osoby, wulgarne, poniżające treści w komunikacji internetowej, wulgarne komentarze, tzw. hejt, podszywanie się za kogoś w Internecie, włamania na konta internetowe oraz wykluczenie z grona znajomych)
8. Większość uczniów nie zabezpiecza się przed wirusami i innymi szkodliwymi programami na portalach społecznościowych
9. Większość uczniów wie jakie działania należy podjąć w przypadku kradzieży ich tożsamości, przejęcia loginów lub haseł oraz przejęcia komputera przez hakerów
10. Nauczyciele są zainteresowani podniesieniem swoich umiejętności w zakresie bezpieczeństwa internetowego
11. Respondenci potwierdzili konieczność przeprowadzenia zajęć dotyczących bezpiecznego korzystania z portali społecznościowych i ochrony danych osobowych.

REKOMENDACJE:

- 1. Kontynuować podjęte działania profilaktyczne zawarte w Programie Wychowawczo-Profilaktycznym Szkoły mające na celu uświadomienie problemu cyberprzemocy oraz wskazywać konsekwencje prawne przestępstw popełnianych w cyberprzestrzeni.**
- 2. W związku z pojawiającymi się w szkole formami cyberprzemocy należy monitorować zachowania uczniów na terenie szkoły i reagować w przypadku pojawienia się niepożądanych zachowań.**
- 3. Należy prezentować uczniom pozytywne aspekty korzystania z Internetu i urządzeń nowoczesnej technologii w tym portali społecznościowych i uświadamiać faktyczne zagrożenia płynące z agresji elektronicznej.**
- 4. Przeprowadzić spotkania z rodzicami na temat niebezpieczeństw w sieci.**
- 5. Uczulać rodziców na kontrolowanie czasu spędzonego przed komputerem przez swoje dzieci.**
- 6. W klasach, w których wystąpiły formy cyberprzemocy przeprowadzić zajęcia profilaktyczne dotyczące ochrony danych osobowych, praw autorskich i bezpiecznego korzystania z portali społecznościowych.**
- 7. Podczas realizacji działań związanych z zapobieganiem cyberprzemocy zaprosić do współpracy przedstawiciela prawa.**
- 8. Przeprowadzić szkolenie dla nauczycieli na temat bezpieczeństwa internetowego.**
- 9. Podejmować interwencję w każdym przypadku ujawnienia lub podejrzenia cyberprzemocy.**
- 10. Zachęcać uczniów do wykorzystywania nowoczesnych technologii w nauce.**